

ВСТУП

Особливість сучасного розвитку економіки підприємств визначається високим рівнем динамічності, що потребує отримання повної, достовірної та своєчасної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Перед підприємствами, які прагнуть підвищити прибутки за умов обмеженості необхідних ресурсів, постає проблема пошуку та реалізації альтернативних рішень, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції та послуг, впровадження інновацій в організаційні та виробничі процеси, активізації підприємницької активності. За таких умов, особливої актуальності набуває вміння здійснювати оцінку діяльності підприємства, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між результатами та їх чинниками, прогнозувати розвиток показників на майбутній період з урахуванням запланованих заходів.

Фахівці економічних спеціальностей в сучасних умовах повинні на високому рівні володіти методами та технологією економічних досліджень. Сформовані компетентності економічного аналізу надають можливості легко адаптуватися к змінам ринкової ситуації та знаходити вірні рішення та відповіді.

Мета навчальної дисципліни економічний аналіз діяльності підприємства: формування системи теоретичних знань про зміст, види, методологію, способи проведення економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства та набуття практичних навичок підготовки інформації для аналітичних звітів, обґрунтування поточних і перспективних планів підприємства.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення методики та організації економічного аналізу підприємств; ознайомлення з інформаційним забезпеченням економічного аналізу; формування вмінь аналізу основної діяльності, трудових ресурсів, активів, капіталу та фінансового стану суб'єктів господарювання, їх доходів, витрат та фінансових результатів діяльності; набуття навичок пошуку резервів підвищення ефективності господарської діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність підприємств та їх підрозділів, що спрямована на отримання максимального прибутку при мінімізації використаних ресурсів або забезпечення збалансованості витрат і доходів.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічні системи як мікроекономічного рівня (установи, організації, підприємства різних форм власності, їх підрозділи та об'єднання) так і макроекономічного (галузі, національне виробництво, міжнаціональні суб'єкти).

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН3	СК 12
РН4	ЗК4, ЗК 12, СК 10
РН6	СК 2, СК 12
РН8	СК 2
РН11	ЗК3
РН12	ЗК 15

де, РН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

РН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Зміст і значення економічного аналізу. Економічний аналіз: предмет, цілі і завдання. Зміст, предмет і мета економічного аналізу. Основні напрямки економічного аналізу. Основні принципи економічного аналізу. Взаємозв'язок аналізу з іншими економічними дисциплінами. Види аналізу, їх класифікація та характеристика. Аналіз в розвитку і моніторингу основних планових показників діяльності підприємства.

Тема 2. Методи і прийоми економічного аналізу. Класифікація методів економічного аналізу. Метод економічного аналізу та його класифікація. Категорії економічного аналізу. Система показників економічного аналізу. Оцінка в економічному аналізі. Оцінка як напрямок економічного аналізу.

Технологія оцінки і її основні методи і прийоми. Основні способи відображення результатів застосування прийому порівняння. Основні способи вимірювання відносних величин. Балансовий прийом. Графічні методи. Детермінований факторний аналіз. Методи і прийоми діагностики.

Тема 3. Аналіз обсягів виробництва та реалізації продукції. Аналіз виробництва і реалізації: завдання, основні напрямки, інформаційне забезпечення. Мета та задачі аналізу виробництва і реалізації продукції. Об'єкти аналізу. Основні показники обсягу виробництва. Поняття асортименту і номенклатури. Джерела інформації для проведення аналізу виробництва та реалізації продукції. Аналіз обсягів і структури готової продукції. Етапи проведення аналізу. Аналіз динаміки випуску валової и товарної продукції. Аналіз виконання виробничої програми за асортиментом. Аналіз структури продукції. Аналіз ритмічності діяльності підприємства. Сутність ритмічності виробництва та її прями і непрямі показники. Коефіцієнти ритмічності, варіації, аритмічності. Аналіз резервів зростання обсягів виробництва.

Тема 4. Основні засоби: аналіз і використання. Завдання, напрямки, інформаційне забезпечення аналізу основних засобів. Принципи аналізу основних засобів. Аналіз стану основних засобів. Основні напрями аналізу динаміки, складу і структури основних засобів. Показники руху і використання основних засобів. Методика аналізу показників руху основних засобів. Фондоозброєність та технічна озброєність праці. Аналіз ефективності використання основних засобів. Факторний аналіз фондівіддачі основних засобів.

Тема 5. Аналіз трудових ресурсів підприємства. Завдання, основні напрями, інформаційне забезпечення аналізу трудових ресурсів. Мета економічного аналізу ефективності використання трудових ресурсів. Напрями, завдання та джерела інформації для аналізу трудових ресурсів підприємства. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз використання робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Поняття продуктивності праці, виробіток та трудомісткість. Фактори, що впливають на підвищення показників продуктивності праці.

Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання. Завдання, напрямки, інформаційне забезпечення аналізу. Поняття матеріальних ресурсів. Інтенсивний та екстенсивний шляхи покращення забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Напрями, завдання та джерела інформації для аналізу матеріальних ресурсів підприємства. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Матеріаломісткість та фактори її впливу. Резерви підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво продукції. Значення, завдання і джерела даних аналізу. Собівартість продукції та задачі її аналізу. Об'єкти аналізу собівартості. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Аналіз прямих матеріальних витрат. Сутність аналізу прямих матеріальних витрат. Фактори та оцінка їх впливу на рівень прямих матеріальних витрат. Аналіз комплексних статей витрат. Аналіз витрат на гривню виробленої продукції. Факторна модель питомих витрат. Виявлення резервів зниження собівартості продукції.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів. Завдання аналізу фінансових результатів. Фінансові результати підприємства. Основні завдання аналізу фінансових результатів. Аналіз складу і динаміки балансового прибутку. Аналіз фінансових результатів реалізації продукції. Аналіз рентабельності підприємства. Система показників рентабельності. Порядок їх розрахунку та аналізу. Методика факторного аналізу рентабельності. Аналіз рентабельності сукупного та власного капіталу. Аналіз рентабельності нематеріальних активів. Методика визначення резервів збільшення прибутку і рентабельності.

Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства. Сутність, значення і завдання аналізу фінансового стану підприємства. Характеристика фінансового стану підприємства. Мета аналізу фінансового стану та основні задачі. Основні методи, що використовуються для аналізу фінансового стану. Інформаційна база аналізу. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. Аналіз змін у складі та структурі активів балансу.

Тема 10. Фінансова звітність підприємства. Поняття та принципи побудови звітності. Вимоги до звітності. Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням принципів. Класифікація звітності та її користувачі. Порядок складання, подання й оприлюднення фінансової звітності. Форми фінансової звітності. Форми фінансової звітності та їх призначення.

Перелік лабораторних завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 «Зміст і значення економічного аналізу»	Індивідуальне опитування. Лабораторне заняття Обробка економічної інформації .
Тема 2. «Завдання. Прогнозування розвитку діяльності підприємства з використанням методів екстраполяції та експертних оцінок»	Лабораторне заняття Побудова адитивних, мультиплікативних, кратних, комбінованих моделей. Перетворення факторних моделей .
Тема 3. Завдання. Визначення резервів зростання обсягів виробництва	Лабораторне заняття Аналіз виробництва та реалізації продукції.

Тема 4. Завдання. Визначення резервів підвищення ефективності основних засобів	Лабораторне заняття. Аналіз основних фондів.
Тема 5. Завдання. Аналіз продуктивності праці.	Лабораторне заняття (вирішення задач). Презентація першої самостійної роботи, виступи перед аудиторією .
Тема 6. Завдання. Визначення резервів зниження собівартості продукції.	Лабораторне заняття (вирішення задач).
Тема 7. Завдання. Аналіз рентабельності підприємства	Лабораторне заняття (вирішення задач).
Тема 8. Завдання. Оцінка потенційного банкрутства підприємства	Лабораторне заняття (вирішення задач).
Тема 9. Завдання. Аналіз фінансових результатів від операційної діяльності підприємства	Лабораторне заняття (вирішення задач). Презентація другої самостійної роботи, виступи перед аудиторією .
Тема 10. Завдання Аналіз змін у складі та структурі активів балансу. Оцінка фінансової стійкості підприємства.	Лабораторне заняття (вирішення задач). Письмова контрольна робота.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1-10	Пошук, підбір та огляд літературних джерел та інформації з мережі Internet за заданою тематикою.
Тема 1-10	Виконання 2 самостійних робіт

Кількість годин лекційних, лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-10), лекція-діалог (Тема 2, 4, 5, 9, 10).

Наочні (демонстрація (презентації Тема 1-10), демонстрація відео до теми (Тема 1, 3-10).

Практичні (лабораторні) (Тема 1-10), Тренінг (Тема 3,8), кейс-метод (Тема 3-9), презентація (Тема 3, 8).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача

вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

формою семестрового контролю є іспит: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів, мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачавищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається - для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: компетентнісно-орієнтовані завдання (35 балів), письмова контрольна робота (10 балів), індивідуальні навчально-дослідні завдання (15 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Логістика».

Навчальна дисципліна «Економічний аналіз діяльності підприємства»

Тести

1. Вивчення всіх сторін об'єкту, це:
 - а) комплексність;
 - б) діалектика;
 - в) перативність;
 - г) дієвість.
2. За сферою дії показники бувають:
 - а) прямі;
 - б) загальні;
 - в) відносні;
 - г) комбіновані.
3. Рушійна сила будь-якого процесу:
 - а) предмет;
 - б) фактор;
 - в) показник;
 - г) резерв.

4. Аналіз – це:
- а) розкладання цілого на частини;
 - б) рух думки від загального до одиничного;
 - в) моделювання предметів та явищ;
 - г) об'єднання елементів на вищому рівні.
5. За просторовою ознакою аналіз буває:
- а) комплексний і тематичний;
 - б) періодичний і одноразовий;
 - в) економічний і фінансовий;
 - г) зовнішній та внутрішній.
6. За місцем утворення резерви бувають:
- а) галузеві;
 - б) явні;
 - в) фінансові;
 - г) правові.
7. За часом дослідження аналіз буває:
- а) фінансовий;
 - б) оперативний;
 - в) галузевий;
 - г) комплексний.
8. Всі показники змінюються під впливом:
- а) ресурсів;
 - б) факторів;
 - в) об'єктів;
 - г) резервів.
9. Що не є предметом аналізу:
- а) господарська діяльність підприємства;
 - б) господарські процеси;
 - в) науковість;
 - г) явища.
10. Невикористанні можливості – це:
- а) резерви;
 - б) запаси;
 - в) ресурси;
 - г) фактори.
11. Система знань про методи дослідження господарської діяльності – це:
- а) економічний аналіз;
 - б) фінансовий аналіз;
 - в) маркетинговий аналіз;
 - г) облік.
12. Принципи (правила) економічного аналізу – це:
- а) інтервальність;
 - б) кількість;
 - в) дієвість;
 - г) частковість.
13. З яких предметів виник економічний аналіз як наука:
- а) математики;
 - б) фізики;
 - в) бухгалтерського обліку;
 - г) хімії.
14. Узагальнююча характеристика явищ і процесів – це:
- а) показник;

- б) фактор;
 в) резерв;
 г) файл.
15. За місцем виникнення фактори є:
- а) зовнішні і внутрішні;
 б) екстенсивні і інтенсивні;
 в) головні і другорядні;
 г) кількісні і якісні.
16. Форма наочного зображення числових показників:
- а) динамічні ряди;
 б) таблиці;
 в) відносні величини;
 г) середні величини.
17. Види середніх величин:
- а) моментна;
 б) хронологічна;
 в) періодична;
 г) динамічна.
18. Масштабне зображення показників за допомогою геометричних знаків або фігур – це:
- а) графік;
 б) таблиця;
 в) групування;
 г) структура.
19. Фактори, що не залежать від діяльності підприємства:
- а) основні;
 б) зовнішні;
 в) внутрішні;
 г) однорядні.
20. Що не є принципом аналізу:
- а) дієвість;
 б) виробництво;
 в) плановість;
 г) оперативність.

Задача 1

На основі даних таблиці виконати факторний аналіз економічного показника засобами та методами:

- ланцюгових підстанов;
- абсолютних різниць;
- індексним методом.

Показники фактори	план	звіт	Абсолютне відхилення	Індекс виконання плану	Відносний темп збільшення, %
Товарна продукція, тис. грн. (ТП)	2000	2100			
Виробіток продукції на 1 прац., грн./особу (В)	4000	4100			
Чисельність працюючих, осіб (П)	500	512,27			

Задача 2.

На основі наведених даних розрахуйте зміни випуску продукції за рахунок:

- чисельності промислово-виробничого персоналу і виробітку одного працівника;
- розміру основних виробничих фондів і фондівіддачі;
- вартості використання матеріальних ресурсів і матеріаловіддачі.

Зробіть висновки за результатами аналізу.

Показники	Минулий рік	Звітний рік
Вартість валового випуску продукції, тис.грн.:		
- в порівняних цінах	660000	762500
- в поточних цінах	660000	915000
Середньоспискова чисельність ПВП, осіб	1000	1200
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	183820	228750
Сума матеріальних затрат, тис. грн.	350000	450000

Задача 3. На основі наведених даних:

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Товарообіг, тис. грн.	65700	66000
Середньорічна первинна вартість основних засобів, тис. грн.	49000	55000
Середньорічна сума зносу основних засобів, тис. грн.	140	150
Середньорічна численність працівників, осіб	170	182

Визначити зміни в порівнянні з базисним роком:

- середньорічна залишкова вартість основних засобів;
- фондівіддача;
- фондомісткість;
- фондоозброєність.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій протокол № _____ від «___» _____ 20__р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Самойленко В.В..

Зав. кафедрою

д.е.н., проф. Ястремська О.М.

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

ТЕСТИ (20 балів)

За кожний правильний тест – 1 бал.

Завдання 1 (діагностичне) (10 балів)

10 балів - Отримано правильну відповідь. Обґрунтовано всі ключові моменти розв'язування

9-7 балів - Наведено логічно правильну послідовність розв'язування. Деякі з ключових моментів розв'язування можуть бути обґрунтовано недостатньо. Можливі описки в

обчисленнях або перетвореннях, що не впливають на правильність відповіді. Отримана відповідь повинна бути правильною або неповною.

8-6 балів - Наведено логічно правильну послідовність розв'язування. Деякі з ключових моментів обґрунтовано недостатньо або не обґрунтовано. Можливі 1–2 помилки або описки в обчисленнях або перетвореннях, що незначно впливають на правильність подальшого розв'язування. Отримана відповідь може бути неправильною, або неповною, або розв'язано правильно лише частину завдання.

5-4 бала - У правильній послідовності розв'язування пропущено деякі етапи. Ключові моменти розв'язування не обґрунтовано. Можливі помилки в обчисленнях або перетвореннях, що впливають на подальше розв'язування. Отримана відповідь неповна або неправильна.

3-2 бали - У послідовності розв'язування є лише деякі етапи розв'язування. Ключові моменти розв'язування не обґрунтовано. Отримана відповідь неправильна або завдання розв'язано не повністю.

0 балів - здобувач не приступив до розв'язування завдання, або записи не відповідають зазначеним вище критеріям

Завдання 2-3 (евристичне) (10 балів, кожне по 5 балів)

5 балів - здобувач правильно розв'язав задачу, вмiє пояснити методику розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату і формул. Вміє аргументувати свої думки.

4 бала - здобувач показує знання методики розв'язання задачі та змісту застосовуваного понятійного апарату і формул. Проте допущені окремі незначні помилки у розв'язанні.

3 бала - здобувач показує знання методики розв'язання задачі та змісту застосовуваного понятійного апарату і формул. Проте допущені помилки у розв'язанні не дають можливості зробити правильні висновки.

1- 2 бала - здобувач частково розв'язав задачу, але не спромiгся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та методики розв'язання задачі.

0 балів - здобувач неправильно розв'язав задачу, показав незадовільне знання понятійного апарату, або взагалі нічого не відповів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Єгорова О.В. Економічний аналіз: навч. посіб. / О.В. Єгорова, Л.О. Дорогань-Писаренко, Ю.М. Тютюнник. – Полтава : РВВД ПДАА, 2018. – 290 с.
2. Волкова Н.А. Економічний аналіз за видами діяльності: навч. посібник / Н.А. Волкова, М.Р. Волчек. – Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір, 2018. – 181 с.
3. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Ю.М. Тютюнник, Л.О. Дорогань-Писаренко. – Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. – 434 с.
4. Волкова Н.А. Економічний аналіз: Навч. посібник / Н.А. Волкова, Н.Е. Подвальна, К.Д. Семенова. – Одеса: ППЦ «Белка». 2020. – 240 с.
5. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: навч. Посіб. / А.В. Кулик. – Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 452 с.
6. Економіка праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Назарової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (33,1 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 330 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 321-329·<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22471>

7. Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25172>

Додаткова

7. Гаркуша В.О. Сучасний інструментарій оцінки конкурентоспроможності підприємств / В.О. Гаркуша, В.В. Іванієнко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – Випуск 6 (23). – С. 250–259. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23195>

8. Іванієнко В.В. Теоретико-методологічні аспекти формування та розвитку системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства / В.В. Іванієнко, А.А. Сологуб // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2022. - № 4(37). - С. 33-41. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29795>

9. Кузенко, Т.Б. Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т.Б. Кузенко, Н.В. Сабліна Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - E-text data (1,09 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 122 с. : іл. - The title screen. - Бібліогр.: с. 113-122. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25172>

10. Українська Л.О. Підприємство в умовах викликів і загроз сучасності: концептуально-методичні основи економічної безпеки / Л.О. Українська // Економічна теорія та право. – 2022. – № 4. -- С. 26-35. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28505>

11. Мішин О.Ю. Методичне забезпечення аналізу економічної безпеки на підприємстві / О.Ю. Мішин, С.В. Мішина // Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем : матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції, 6-7 квітня 2023 р. : тези допов. – Мультимедійне наук. електрон. вид. – Братислава – Харків, ВШЕМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – [Електронний ресурс]. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29285>

12. Отенко І.П. Економічна безпека підприємств в умовах глобальної трансформації [Електронний ресурс] : монографія / І.П. Отенко, І.А. Булкіна. – Електрон. текстові дан. (16,8 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 252 с. : іл. – Загол. з титул. екрану. – Бібліогр.: с. 197-224. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25289>

Інформаційні ресурси

13. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2538>

14. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua

15. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

16. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.sta.gov.ua>

17. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку//[Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ssmsc.gov.ua/>
18. Нормативні акти України//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua/